

Iris Bakker
www.levenswerken.eu

Mensen die beter tot hun recht komen, zijn productiever.
Dit is het fundament voor de florerende organisatie.

Reijerskoop 94 • 2771 BS Boskoop • T 06-12463964
E iris.bakker@levenswerken.eu

Het Goetheanum

Rudolf Steiner, aanhanger van de visie en theorieën van Goethe, is in 1913 begonnen met de bouw van het eerste Goetheanum, een internationaal centrum gericht op de antroposofie. Gedurende de bouw, gaf Rudolf Steiner leiding aan en was inspirator van een werkgemeenschap bestaande uit onder andere kunstenaars en ongeschoolden, die afkomstig waren uit totaal zeventien verschillende naties. Steiner zoekt een met de mens overeenstemmende bouwkunst, waarin zijn geestelijke ontwikkeling maximaal wordt gestimuleerd. Het bouwconcept bestaande uit twee in elkaar overgaande koepelsegmenten, is uniek en vormt een balans tussen een stimulans tot bewegen vanuit de longitudinale bouw en een neiging tot rust, die uitgedragen wordt door de koepelvorm.

Bouwconcept

In de bouwgeschiedenis zien we ofwel de longitudinale bouw ofwel de koepelbouw. Een vroeg voorbeeld van de longitudinale bouw is het Telesterion bij Eleusis bij Athene, dat in de 5e eeuw voor Christus door architect Iktinos werd verbouwd tot een vierkante centrale ruimte.

Het Pantheon in Rome, dat dateert uit de 2e eeuw na Christus, is een vroeg voorbeeld van de koepelbouw. De longitudinale bouw geeft een belevingseffect waarbij de mens tot activiteit en bewegen wordt gestimuleerd in de richting van het doel, namelijk – in de meest oorspronkelijke vorm - het altaar. De koepelbouw geeft daarentegen een gevoel van rust, waarbij men zich op een natuurlijke wijze in het middelpunt voelt gepositioneerd, waar alle vlakken uit de omtrek op een gelijke afstand liggen. Men ervaart hierbij rust en geborgenheid. Het dubbelkoepel-effect van het eerste Goetheanum geeft een nieuw belevingseffect in de ruimtewaarneming: er bestaat zowel een stimulans tot bewegen als tot rust, waarbij de vrije keuze ligt bij de bezoeker zelf.

Schilderwerk en bouwplastiëken, zijn volledig in de architectuur geïntegreerd. Steiner zocht een omgeving waarin mensen zich geestelijk konden ontwikkelen en in vrijheid op zoek konden gaan naar een antwoord op vragen die voortkwamen vanuit een leven in een zintuiglijke wereld. Hij stelde de functionaliteit gericht op geestelijke ontwikkeling primair, dit in tegenstelling tot het structuralisme van de Bauhaus-architectuur dat in dezelfde periode tot ontwikkeling kwam.

(Het Goetheanum, de bouwimpuls van Rudolf Steiner, 1978)

LEVENSWERKEN
MENS- EN ORGANISATIEGERICHT HUISVESTEN

Uitspraken van Rudolf Steiner

'Het moet ons duidelijk zijn: Zolang wij gedwongen zijn in zulke zalen bijeen te komen, waarvan de vormen behoren bij een ondergaande cultuur, moet ons werk toch min of meer getroffen worden door het lot van hetgeen tot ondergang gedoemd is. De spirituele stroming zal pas dan de cultuur tot leven op kunnen roepen zoals haar taak is, als het haar vergund is tot in de zuiver fysieke vormgeving te werken, zelfs van de muren die ons omgeven. En het spirituele leven zal anders werken als het voortvloeit uit ruimten waarvan de maten door de geesteswetenschap bepaald worden, waarvan de vormen organisch voortkomen uit een wetenschap van de geest. *Stuttgart, 3 januari 1911*

'Want juist in ons gebouw is getracht af te zien van al het persoonlijk- menselijke en bij iedere lijn, bij iedere vorm dat weer te geven wat niet uit de enkele persoonlijke mensennatuur voortvloeit, maar wat de geestelijke werelden openbaren als wij in vormen willen uitdrukken hetgeen geschiedt, opdat de mens de zin en de betekenis van het gebeuren kan ervaren. *Dornach, 18 oktober 1914*

Bekijkt u de vormen van ons gebouw: overal wordt het rechte in het gebogenen overgeleid, evenwicht gezocht, overal gepoogd het verstarrende weer op te lossen in iets vloeiends, overal rust gebracht in de beweging, overal de rust weer in beweging gebracht. Dat is het volkomen spirituele aan ons gebouw. *Dornach, 21 september 1918*

Iris Bakker

www.levenswerken.eu

